

**SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
ÖĞRENCİLERİNİN SİBER MAĞDURİYET VE
SİBER ZORBALIK DÜZEYLERİNİN
İNCELENMESİ**

Ömer Faruk YAVUZ

**Yüksek Lisans Tezi
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı**

Danışman: Doç. Dr. Murat TURAN

**2025
Her hakkı saklıdır.**

**SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

**SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN SİBER
MAĞDURİYET VE SİBER ZORBALIK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ**

Ömer Faruk YAVUZ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Murat TURAN

Anabilim Dalı: Beden Eğitimi ve Spor

Erzurum

2025

Her hakkı saklıdır

BEYANNAME

Bu tez çalışmasının Erzurum Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tez Hazırlama ve Yazım Kılavuzu standartlarına uygun olarak hazırlanarak yazıldığını; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçların akademik ve etik kurallara bağlı kalınarak sunulduğunu; bu tezin özgün bir bilimsel araştırma olduğunu; tezde yer alan ve bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen tüm bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve kullanılan kaynakların kaynaklar listesinde yer aldığını; tezin çalışılması ve yazımı aşamalarında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

14/04/2025

İmzası

Ömer Faruk
YAVUZ

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
BEYANNAME.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
TEŞEKKÜR.....	V
ÖZET	VI
ABSTRACT	VII
TABLolar DİZİNİ	VIII
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER	8
2.1. Siber Zorbalık ve Siber Mağduriyetin Tanımı.....	8
2.2. Siber Zorbalık Türleri ve Boyutları	9
2.2.1. Siber zorbalık türleri.....	9
2.2.2. Siber zorbalığın boyutları.....	10
2.3. Siber Mağduriyet ve Ruhsal-Sosyal Etkileri.....	11
2.3.1. Siber mağduriyetin ruhsal etkileri.....	11
2.3.2. Siber mağduriyetin sosyal etkileri	12
2.3.3. Sporcular açısından siber mağduriyetin etkileri.....	13
2.4. Sporcular ve Siber Zorbalık: Dijital Dünyada Sporcu Kimliği	14
2.4.1. Dijital dünyada sporcu kimliği.....	14
2.4.2. Sporcuların siber zorbalığa maruz kalma riskleri.....	14
2.4.3. Sporcularda siber zorbalığın psikolojik ve meslekî etkileri.....	16
2.4.4. Sporcuların siber zorbalıktan korunma stratejileri.....	16
2.5. Daha Önce Yapılmış Çalışmalar ve Bulgular	17
2.5.1. Siber zorbalık ve mağduriyet üzerine yapılan çalışmalar	17
2.5.2. Sporcular açısından siber zorbalık ve önceki çalışmalar	18
3. YÖNTEM	19
3.1. Araştırmanın Tipi.....	19
3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman	19
3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	19
3.4. Veri Toplama Araçları.....	19
3.4.1. Siber mağduriyet ve zorbalık ölçeği (SMZÖ).....	19
3.5. Verilerin Toplanması	20

3.6. Verilerin Değerlendirilmesi	20
3.7. Araştırmanın Etik İlkeleri.....	20
4. BULGULAR	21
5. TARTIŞMA VE SONUÇ	27
KAYNAKLAR.....	34
EKLER.....	40

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim boyunca desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen çok değerli danışman hocam Doç. Dr. Murat TURAN 'a, Mühendislik ve Mimarlık Fakülte Sekreteri Muhammed Ali GÜZELTEPE 'ye ayrıca her zaman ve her koşulda bana destek olan değerli aileme çok teşekkür ederim.

14/04/2025

İmza

Ömer Faruk YAVUZ

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Düzeylerinin İncelenmesi

Amaç: Bu araştırmada, Erzurum Teknik Üniversitesi bünyesinde eğitim veren Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin siber mağduriyet ve siber zorbalık düzeylerinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

Yöntem: Araştırmanın evreni, Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrencilerden oluşturulmuştur. Örneklem grubunu ise, tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmaya kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenerek, Erzurum Teknik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 64 erkek, 71 kadın olmak üzere toplam 145 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “kişisel bilgi formu”, siber mağduriyet ve siber zorbalık ölçekleri kullanılmıştır. Veriler, Google Formlar aracılığıyla internet üzerinden toplanmıştır. Elde edilen verilerin basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmış ve normal dağılım gösterdiği için parametrik testler uygulanmıştır. Katılımcıların demografik durumlarını belirlemek için frekans analizi yapılmıştır. Cinsiyet, sosyal medya kullanımı, mobbinge maruz kalma ve siber mobbinge maruz kalma gibi değişkenlerine göre bağımsız gruplarda t-testi, yaş, sınıf ve kullandığınız sosyal medya türü gibi değişkenler için tek yönlü varyans analizi kullanılmış, anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak alınmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda katılımcıların mobbinge maruz kalma ve siber mobbinge maruz kalma düzeylerinin sosyal medya kullanımı değişkeninde anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Cinsiyet, yaş ve sınıf değişkenlerinde ise herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanılmıştır.

Sonuç: Spor Bilimleri Fakültesinde eğitim gören öğrencilerin mobbinge maruz kalma ve siber mobbinge maruz kalma düzeyleri incelendiğinde, sosyal medya kullanımı ile mobbinge maruz kalma düzeylerinin bana yapıldı boyutunda anlamlı farklılık olduğu gözlemlenmiştir. Yine siber mobbinge maruz kalma değişkeni açısından bana yapıldı boyutunda katılımcılar lehine anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar, mobbinge maruz kalma ve siber mobbinge maruz kalma düzeyinin bana yapıldı boyutu üzerine ayırt edici bir özellikte olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Spor Bilimleri Fakültesi, Öğrenci, Mobbing ve Siber Mobbing

ABSTRACT

MS. Thesis

Investigation of Cyber Victimization and Cyberbullying Levels of Faculty of Sports Sciences Students

Aim: This study aims to analyze the levels of cyber victimization and cyberbullying among students of the Faculty of Sports Sciences at Erzurum Technical University.

Methods: The population of the study consists of students enrolled in the Faculty of Sports Sciences. The sample group was determined using the convenience sampling method within the framework of a survey model and comprised a total of 145 students (64 male and 71 female) studying at Erzurum Technical University's Faculty of Sports Sciences. The data collection tools used in the study included a "personal information form" as well as cyber victimization and cyberbullying scales. The data were collected online via Google Forms. The skewness and kurtosis values of the obtained data were examined, and since the data followed a normal distribution, parametric tests were applied. Frequency analysis was conducted to determine the demographic characteristics of the participants. An independent samples t-test was used to analyze differences based on variables such as gender, social media usage, exposure to bullying, and exposure to cyberbullying. Additionally, a one-way analysis of variance (ANOVA) was employed for variables such as age, grade level, and type of social media used. The significance level was set at $p < 0.05$.

Findings: The results of the study indicated a significant difference in participants' levels of exposure to bullying and cyberbullying based on the social media usage variable. However, no significant differences were found concerning gender, age, or grade level variables.

Conclusion: When examining the levels of exposure to bullying and cyberbullying among students enrolled in the Faculty of Sports Sciences, a significant difference was observed in the "done to me" dimension based on social media usage and exposure to bullying. Similarly, regarding the variable of exposure to cyberbullying, a significant difference was found in the "done to me" dimension in favor of the participants. These findings suggest that the "done to me" dimension is a distinguishing factor in the levels of exposure to bullying and cyberbullying.

Keywords: Faculty of Sports Sciences, Student, Mobbing and Cyber Mobbing

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 4.1. Katılımcıların Demografik Değişkenlerine İlişkin Bilgiler.....	21
Tablo 4.2. Katılımcıların Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Algılarının Toplam Puanlarının Normallik Dağılım Testi (Skewness- Kurtosis).....	22
Tablo 4.3. Katılımcıların Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Algılarının Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması (Independent – Sample T Testi)	22
Tablo 4.4. Katılımcıların Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Algılarının Toplam Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One- Way Anova)	23
Tablo 4.5. Katılımcıların Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Algılarının Toplam Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One- Way Anova)	23
Tablo 4.6. Katılımcıların Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Algılarının Toplam Puanlarının Sosyal Medya Kullanımı Değişkenine Göre Karşılaştırılması (Independent – Sample T Testi).....	24
Tablo 4.7. Katılımcıların Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Algılarının Toplam Puanlarının Sosyal Mobinge Maruz Kalma Değişkenine Göre Karşılaştırılması (Independent – Sample T Testi).....	24
Tablo 4.8. Katılımcıların Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Algılarının Toplam Puanlarının Siber Mobinge Maruz Kalma Değişkenine Göre Karşılaştırılması (Independent – Sample T Testi).....	25
Tablo 4.9. Katılımcıların Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Algılarının Toplam Puanlarının Kullandığınız Sosyal Medya Aracı Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One- Way Anova).....	25
Tablo 4.10. Katılımcıların Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Algılarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkinin Araştırılması (Korelasyon Tablosu) ..	26

1. GİRİŞ

Dijitalleşmenin hız kazanmasıyla birlikte internet, bireylerin günlük yaşamlarında önemli bir yer edinmiş, iletişim ve bilgi paylaşımının temel araçlarından biri hâline gelmiştir. Ancak, dijital ortamların sağladığı bu kolaylıklar, bazı riskleri de beraberinde getirmiştir. Son yıllarda giderek artan siber zorbalık vakaları, özellikle genç bireyleri ve sosyal medya platformlarını aktif kullanan grupları etkilemektedir. Siber zorbalık, bireylerin çevrim içi ortamda psikolojik ve sosyal baskıya maruz kalmasına neden olmakta, siber mağduriyet ise bu süreçten etkilenen bireylerin yaşadığı olumsuzlukları ifade etmektedir (Akbulut ve Erişti, 2011).

Sporcular, fiziksel ve psikolojik dayanıklılıklarını geliştirmeye yönelik yoğun bir çalışma temposuna sahip olmalarına rağmen, dijital ortamda maruz kaldıkları zorbalık veya olumsuz yorumların etkisiyle psikolojik motivasyonlarında dalgalanmalar yaşayabilmektedir. Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri hem akademik hem de sportif gelişimleri açısından sosyal medya ve dijital platformları aktif olarak kullanmaktadır. Ancak bu durum, onları çevrim içi zorbalık karşısında daha savunmasız hâle getirebilmektedir. Özellikle sporcuların performanslarını ve kişisel yaşamlarını hedef alan olumsuz içerikler, onların psikolojik iyi oluşlarını ve sosyal ilişkilerini olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Avcı, 2016).

Bu bağlamda, sporcuların siber zorbalık ve siber mağduriyet deneyimlerinin belirlenmesi ve bu süreçlerin sporcuların motivasyonları, psikolojik dayanıklılıkları ve performansları üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi büyük bir önem taşımaktadır. Bu araştırma, ilgili alanda farkındalık yaratmayı, sporcuların ve eğitmenlerin bu konuda bilinçlenmesine katkı sağlamayı ve dijital ortamlarda maruz kalınabilecek risklerin önüne geçilmesine yönelik stratejiler geliştirmeyi amaçlamaktadır (Tektaş, 2014).

Çalışmanın amacı ve önemi

Dijitalleşmenin hızla yayılması, bireylerin çevrim içi ortamlarda daha fazla zaman geçirmesine neden olmuş ve bu durum yeni iletişim biçimlerinin yanı sıra yeni tehditleri de beraberinde getirmiştir. Özellikle genç bireyler, sosyal medya platformlarını aktif bir şekilde kullanarak hem bireysel hem de meslekî kimliklerini dijital ortamda inşa etmektedir. Ancak, bu süreçte siber zorbalık ve siber

mağduriyet gibi olumsuz durumlarla karşı karşıya kalabilmektedirler. Sporcular için bu durum daha da kritik bir hâl almaktadır; çünkü onların fiziksel ve psikolojik performansları, çevresel faktörlerden büyük ölçüde etkilenmektedir. Bu bağlamda, bu çalışmanın temel amacı, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin siber mağduriyet ve siber zorbalık düzeylerini belirlemek ve bu fenomenin sporcular üzerindeki etkilerini analiz etmektir (Yaman ve Peker, 2011).

Araştırmanın temel önemi, sporcuların dijital ortamda karşılaşılabilecekleri riskleri bilimsel bir perspektifle değerlendirmek ve bu konuda farkındalık oluşturmaktır. Günümüzde sporcuların başarıları, yalnızca fiziksel performansları ile değil, aynı zamanda psikolojik dayanıklılıklarıyla da doğrudan ilişkilidir. Siber zorbalık ve mağduriyet, sporcuların özgüvenini, motivasyonunu ve hatta spor performansını olumsuz etkileyebilir. Bu nedenle, çalışma, sporcuların dijital ortamdaki güvenliğini sağlamak adına eğitim ve farkındalık programlarının geliştirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Bunun yanı sıra, sporcuların sosyal medya kullanımı, maruz kaldıkları siber zorbalık türleri ve mağduriyet seviyeleri gibi değişkenlerin detaylı bir şekilde analiz edilmesi, bu alanda literatüre önemli katkılar sunacaktır. Özellikle spor branşı, cinsiyet, yaş ve sosyal medya kullanım alışkanlıklarının siber mağduriyet ile olan ilişkisini incelemek, ilerleyen süreçlerde önleyici stratejilerin geliştirilmesine olanak tanıyacaktır. Sonuç olarak, bu çalışma, sporcuların çevrim içi ortamda karşılaştıkları tehditleri belirleyerek hem bireysel hem de kurumsal düzeyde önlem alınmasına katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Elde edilen bulgular, sporcular için daha güvenli bir dijital alan oluşturulmasına yönelik eğitim programlarının tasarlanması ve siber zorbalıkla mücadelede politika geliştirilmesi açısından yol gösterici olacaktır.

Siber zorbalık ve siber mağduriyet kavramlarının tanımı

Teknolojinin hızlı gelişimi ve internet kullanımının yaygınlaşmasıyla birlikte bireylerin dijital dünyada karşılaştığı tehditler de artmıştır. Bu tehditlerin en yaygınlarından biri olan siber zorbalık (cyberbullying), bireylerin dijital platformlarda, sosyal medya, mesajlaşma uygulamaları veya çevrim içi oyunlar aracılığıyla kasıtlı olarak zarar verici, tehdit edici, küçük düşürücü veya dışlayıcı davranışlara maruz kalmasıdır. Siber zorbalık, yüz yüze gerçekleşen geleneksel

zorbalıktan farklı olarak, anonimlik, geniş kitlelere yayılma hızı ve sürekli erişilebilirlik gibi faktörler nedeniyle mağdurlar üzerinde daha uzun süreli ve ciddi etkiler yaratabilir (Taş, 2018).

Siber zorbalık çeşitli şekillerde ortaya çıkabilir:

- Saldırgan Mesajlar ve Yorumlar: Mağduru aşağılayan, tehdit eden veya küçük düşüren mesajların ve yorumların paylaşılması.
- Dedikodu ve Mahrem Bilgilerin Yayılması: Mağdurun özel bilgilerinin rızası olmadan yayılması.
- Taklit ve Kimlik Sahtekârlığı: Bir kişinin kimliğine bürünerek ona zarar vermeye yönelik içerikler paylaşılması.
- Dışlama (Exclusion): Bireyin dijital gruplardan, oyunlardan veya sosyal medya ortamlarından bilinçli olarak dışlanması.
- Sanal Taciz ve Tehditler: Sürekli rahatsız edici mesajlar gönderme, mağduru korkutmaya veya sindirmeye yönelik dijital eylemler gerçekleştirme.

Siber mağduriyet (cyber victimization) ise bireylerin bu tür siber zorbalık eylemlerine maruz kalma durumudur. Siber mağduriyet, bireylerin psikolojik, akademik ve sosyal yaşamlarında ciddi etkiler bırakabilir. Özellikle genç bireyler ve öğrenciler, siber mağduriyete karşı daha savunmasız olabilmektedir. Araştırmalar, siber mağduriyetin depresyon, anksiyete, akademik başarısızlık, sosyal izolasyon ve özgüven kaybı gibi olumsuz sonuçlara yol açabileceğini göstermektedir (Olweus, 2003).

Sporcular açısından bakıldığında, siber zorbalık hem bireysel hem de meslekî yaşamlarını etkileyebilecek bir tehdittir. Sporcular, sosyal medyada geniş bir kitleye hitap ettikleri için siber zorbalığa maruz kalma riskleri daha yüksektir. Rakipler, taraftarlar veya hatta takım arkadaşları tarafından yapılan olumsuz yorumlar, performans baskısını artırabilir ve sporcuların psikolojik iyi oluşunu olumsuz yönde etkileyebilir. Bu nedenle, siber zorbalık ve mağduriyet kavramlarının doğru anlaşılması ve önleyici stratejilerin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır (Tamer ve Vatanartıran, 2015).

Sporcuların dijital ortamda maruz kaldığı riskler

Dijital teknolojilerin ve sosyal medya platformlarının yaygınlaşması, sporcuların hem bireysel hem de meslekî kimliklerini çevrim içi ortamda sergilemelerine olanak tanımaktadır. Ancak, bu durum sporcuların çeşitli dijital risklerle karşı karşıya kalmalarına da neden olmaktadır. Sporcular hem bireysel olarak hem de taraftarlar, rakipler ve medya tarafından sürekli izlenir hâle gelmişlerdir. Bu da onları, siber zorbalık, mahremiyet ihlalleri, psikolojik baskılar ve dijital bağımlılık gibi çeşitli risklere açık hâle getirmektedir (Özer, 2016).

1. Siber zorbalık ve dijital taciz

Sporcular, özellikle müsabaka sonuçları, performans değerlendirmeleri ve özel yaşamlarına yönelik yapılan yorumlar nedeniyle siber zorbalığa maruz kalabilmektedir. Taraftarlar, rakip sporcular veya anonim kullanıcılar tarafından yapılan eleştiriler, küçük düşürücü mesajlar veya tehdit içerikli paylaşımlar, sporcuların psikolojik iyi oluşlarını olumsuz etkileyebilir. Bu tür dijital zorbalıklar, sporcuların özgüvenlerini sarsabilir, motivasyonlarını düşürebilir ve hatta antrenman ve performanslarını doğrudan etkileyebilir (Özbay, 2013).

2. Mahremiyet ihlalleri ve veri güvenliği riskleri

Sporcular, sosyal medya platformlarında sıkça kişisel yaşamlarına dair paylaşımlar yapmaktadır. Ancak, bu paylaşımlar kötü niyetli bireyler tarafından manipüle edilebilir, izinsiz bir şekilde yayımlanabilir veya mahrem bilgilerin ifşa edilmesine neden olabilir. Özellikle profesyonel sporcular, hacker saldırıları, kimlik sahtekârlığı ve izinsiz veri kullanımı gibi risklere daha fazla maruz kalabilmektedir. Ayrıca, sporcuların antrenman programları, sağlık verileri ve taktiksel bilgileri gibi kritik bilgilerinin dijital ortamda sızdırılması, rekabet avantajlarını kaybetmelerine yol açabilir (Özbay, 2013).

3. Sosyal medya bağımlılığı ve performansa etkileri

Sporcular, bireysel marka imajlarını güçlendirmek veya taraftarlarıyla etkileşimde bulunmak amacıyla sosyal medyayı aktif olarak kullanmaktadır. Ancak, sosyal medya kullanımının aşırısına kaçması, sporcuların antrenman ve toparlanma süreçlerini olumsuz etkileyebilir. Sürekli olarak çevrim içi olma zorunluluğu hissetmek, zihinsel yorgunluğa ve odaklanma problemlerine yol açabilir. Ayrıca, sosyal medyada alınan olumsuz geri bildirimler, sporcuların stres

seviyelerini artırarak, rekabet öncesi anksiyete ve motivasyon düşüklüğüne neden olabilir (Özer, 2016).

4. Dijital medyada yanıltıcı algılar ve psikolojik baskı

Sporcuların dijital medyada nasıl algılandıkları, onların psikolojik durumlarını doğrudan etkileyebilmektedir. Özellikle sosyal medyada oluşturulan “mükemmel sporcu” imajı, sporcular üzerinde büyük bir psikolojik baskı yaratabilir. Performansları, vücut kompozisyonları ve yaşam tarzları sürekli olarak değerlendirilen sporcular, toplumun ve medyanın beklentilerini karşılamak için aşırı antrenman yapma, sağlıksız diyetler uygulama veya psikolojik stres yaşama gibi risklerle karşılaşabilirler (Özer, 2016).

5. Dijital manipülasyon ve yanlış bilgilendirme

Sporcular, sosyal medya platformlarında kendileriyle ilgili yanlış bilgiler, manipüle edilmiş görseller veya itibarı zedeleyici haberlerle karşılaşabilmektedir. Bu tür içerikler, sporcuların kamuoyu tarafından yanlış algılanmasına neden olabilir ve profesyonel kariyerlerini olumsuz etkileyebilir. Ayrıca, sponsorluk anlaşmaları ve medya ilişkileri açısından da olumsuz sonuçlar doğurabilir (Kurutaş ve Öztürk, 2017).

6. Çevrim içi dolandırıcılık ve sponsorluk tuzakları

Sporcuların dijital dünyada en çok karşılaştığı bir diğer risk de çevrim içi dolandırıcılık ve sahte sponsorluk teklifleridir. Özellikle genç sporcular, sahte marka iş birlikleri, yanıltıcı yatırım önerileri ve dolandırıcılık girişimlerine karşı savunmasız olabilir. Bu tür durumlar, sporcuların maddi kayıplar yaşamasına ve imajlarının zedelenmesine yol açabilir (Kurutaş ve Öztürk, 2017).

Çalışmanın hipotezi ve araştırma soruları

Bu çalışma, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin siber mağduriyet ve siber zorbalık düzeylerini inceleyerek, çeşitli demografik ve meslekî değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Literatürde siber zorbalığın, bireyin psikososyal durumu ve akademik performansı üzerinde olumsuz etkiler yaratabileceği belirtilmektedir. Ancak, sporcuların siber zorbalık ve mağduriyete nasıl tepki verdikleri, hangi faktörlerin bu deneyimleri etkilediği ve bu durumun spor performanslarına nasıl yansıdığına dair sınırlı sayıda çalışma

bulunmaktadır. Bu bağlamda, çalışmada test edilmesi planlanan hipotezler ve araştırma soruları aşağıda sunulmaktadır (Kurutaş ve Öztürk, 2017).

Hipotezler

H1: Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri arasında siber mağduriyet ve siber zorbalık düzeyi anlamlı farklılıklar göstermektedir.

H2: Erkek ve kadın sporcular arasında siber zorbalık ve mağduriyet düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır.

H3: Bireysel sporlarla takım sporlarıyla uğraşan öğrenciler arasında siber zorbalık ve mağduriyet düzeyleri açısından farklılık vardır.

H4: Sosyal medya kullanım süresi arttıkça, siber mağduriyet düzeyinde de artış gözlemlenmektedir.

H5: Siber zorbalık mağduru olan sporcuların psikolojik iyi oluş düzeyleri, siber zorbalık mağduru olmayanlara kıyasla daha düşük düzeydedir.

H6: Sosyal medya platformlarına aktif olarak içerik üreten sporcular, daha fazla siber zorbalık riskiyle karşı karşıyadır.

Araştırma Soruları

1. Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin siber mağduriyet ve siber zorbalık düzeyleri hangi seviyededir?
2. Siber zorbalık, öğrencilerin psikolojik ve akademik performanslarını nasıl etkilemektedir?
3. Cinsiyet, yaş, spor branşı ve sosyal medya kullanım süresi gibi faktörler, siber zorbalık ve mağduriyet düzeylerini nasıl etkilemektedir?
4. Bireysel sporlarla uğraşan sporcular ile takım sporlarıyla uğraşan sporcular arasında siber mağduriyet açısından fark var mıdır?
5. Siber zorbalığa maruz kalan sporcuların özgüven, motivasyon ve spor performansları üzerinde nasıl bir etkisi vardır?
6. Siber mağduriyet yaşayan sporcular, bu durumla nasıl başa çıkmaktadır ve hangi destek mekanizmalarına başvurmaktadır?

7. Siber zorbalık ve mağduriyet konusunda farkındalık düzeyi, sporcuların siber saldırılara karşı tutumlarını nasıl etkilemektedir?

Bu hipotezler ve araştırma soruları, çalışmanın temel amacına ulaşmasını sağlamak için tasarlanmıştır. Bulgular, sporcuların dijital ortamda karşılaşılabilecekleri tehditlerin anlaşılmasına katkı sağlayacak ve gelecekte bu tür riskleri minimize etmeye yönelik koruyucu stratejilerin geliştirilmesine ışık tutacaktır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Siber Zorbalık ve Siber Mağduriyetin Tanımı

Teknolojik gelişmeler ve dijitalleşmenin yaygınlaşması, bireylerin günlük yaşamlarını ve iletişim alışkanlıklarını köklü bir şekilde değiştirmiştir. İnternetin ve sosyal medya platformlarının aktif kullanımı, bireyler arasındaki etkileşimi artırırken, aynı zamanda bazı olumsuz davranışların da yaygınlaşmasına neden olmuştur. Bu bağlamda, siber zorbalık (cyberbullying) ve siber mağduriyet (cyber victimization) kavramları, dijital çağın önemli sosyal problemlerinden biri hâline gelmiştir (Korkmaz, 2016).

Siber zorbalık, bireylerin dijital ortamda kasıtlı olarak, tekrarlayan bir şekilde zarar görmesine neden olan saldırgan davranışları ifade eder. Geleneksel zorbalıktan farklı olarak siber zorbalık, anonimlik, geniş kitlelere ulaşma ve sürekli erişilebilirlik gibi faktörler nedeniyle mağdurlar üzerinde daha uzun süreli ve ciddi psikolojik etkiler bırakabilmektedir (Kowalski, Giumetti, Schroeder & Lattanner, 2014).

Siber zorbalık çeşitli biçimlerde ortaya çıkabilmektedir:

- Hakaret ve küçük düşürme: Sosyal medya, mesajlaşma uygulamaları veya forumlar aracılığıyla bir bireyin itibarı hakkında olumsuz içerik paylaşılması.
- Sanal taciz (Cyberstalking): Bir kişiyi sürekli takip etme, rahatsız edici mesajlar gönderme ve tehdit içeren paylaşımlar yapma.
- Kimlik hırsızlığı ve taklit (Impersonation): Bir bireyin kimliğine bürünerek onun adına yanlış bilgi yayma veya zarar verici içerikler paylaşma.
- Dışlama (Exclusion): Bir bireyin dijital ortamlardan ve sosyal medya gruplarından bilinçli bir şekilde dışlanması.
- Mahremiyet ihlali: Bireylerin özel bilgileri veya görsellerinin izinsiz olarak paylaşılması ve yayılması.

Siber mağduriyet ise, bireylerin yukarıda belirtilen siber zorbalık türlerine maruz kalma durumunu ifade eder. Mağdurlar, siber zorbalığın etkileri nedeniyle

psikolojik stres, kaygı bozukluğu, depresyon ve akademik başarısızlık gibi çeşitli olumsuzluklar yaşayabilirler (Tokunaga, 2010).

Özellikle genç bireyler ve öğrenciler, sosyal medya kullanımının yaygın olması nedeniyle siber zorbalığa karşı daha savunmasızdır. Sporcular açısından değerlendirildiğinde, geniş bir takipçi kitlesine sahip olmaları ve çevrim içi ortamda sıklıkla hedef hâline gelmeleri, siber zorbalık risklerini artırmaktadır. Sporcuların fiziksel ve psikolojik performansları üzerindeki etkileri göz önüne alındığında, bu tür dijital tehditlerin önlenmesi ve farkındalığın artırılması büyük önem taşımaktadır (Korkmaz, 2016).

2.2. Siber Zorbalık Türleri ve Boyutları

Siber zorbalık, bireylerin dijital platformlarda psikolojik, sosyal ve hatta fiziksel zarar görmesine neden olan saldırgan davranışları kapsayan bir olgudur. Geleneksel zorbalıktan farklı olarak, siber zorbalık anında geniş kitlelere ulaşılabilir, anonimlik, kalıcı dijital izler bırakma ve sürekli erişilebilir olma gibi özelliklere sahiptir. Siber zorbalık, farklı şekillerde ortaya çıkmakta ve mağdurlar üzerinde ciddi etkiler bırakabilmektedir (Kowalski, Giumetti, Schroeder & Lattanner, 2014).

2.2.1. Siber zorbalık türleri

Siber zorbalık, farklı eylem biçimlerine göre sınıflandırılabilir. Literatürde yaygın olarak kabul edilen bazı temel türler şunlardır:

1. Hakaret ve küçük düşürme (Flaming)

- Bireylere yönelik aşağılayıcı, alaycı, hakaret içerikli mesajlar gönderme veya yorumlar yapma.
- Genellikle sosyal medya platformlarında veya anlık mesajlaşma uygulamalarında gerçekleşir.

2. Sanal taciz ve ısrarlı rahatsız etme (Cyberstalking)

- Mağdurun sürekli olarak tehdit edilmesi, korkutulması ve takibe alınması.
- Çoğu zaman mağdur üzerinde psikolojik baskı oluşturarak endişe ve stres yaratır.

3. *Kimlik hırsızlığı ve taklit (Impersonation)*

- Mağdurun kimliği kullanılarak sahte hesaplar açılması ve mağdura zarar verecek içeriklerin paylaşılması.
- İtibar zedeleme, yanlış bilgi yayma veya dolandırıcılık amacıyla gerçekleştirilebilir.

4. *Dışlama (Exclusion)*

- Mağdurun dijital gruplardan, sosyal medya topluluklarından veya çevrim içi sohbetlerden bilinçli olarak dışlanması.
- Özellikle genç bireylerde sosyal izolasyon ve özgüven kaybına neden olabilir.

5. *Dedikodu ve yanlış bilgi yayma (Outing & Doxing)*

- Mağdur hakkında yalan haberler veya özel bilgilerin paylaşılması.
- Mahrem görüntülerin veya kişisel mesajların rıza olmadan yayımlanması.

6. *Siber şantaj (Cyber blackmailing)*

- Mağdurun özel görüntülerini veya bilgilerini tehdit unsuru olarak kullanarak ondan bir şey talep etme.
- Genellikle ekonomik, duygusal veya psikolojik baskı oluşturmak için kullanılır.

7. *Mizah yoluyla zorbalık (Trolling)*

- Mağduru kışkırtmak, alay etmek veya sinirlendirmek amacıyla yapılan olumsuz yorumlar.
- Sosyal medya, forumlar ve video platformlarında sıkça rastlanır.

2.2.2. Siber zorbalığın boyutları

Siber zorbalık, bireyin yaşadığı psikolojik ve sosyal etkiler açısından farklı boyutlara ayrılmaktadır:

1. Psikolojik boyut

- Siber zorbalığa maruz kalan bireylerde depresyon, anksiyete, özgüven kaybı gibi psikolojik rahatsızlıklar görülebilir.

- Uzun vadede akademik başarısızlık, yalnızlık hissi ve intihar eğilimleri gibi ciddi sonuçlar doğurabilir (Tokunaga, 2010).

2. Sosyal boyut

- Mağdurlar, sosyal çevrelerinden izole olabilir ve güven problemleri yaşayabilir.
- Özellikle sporcularda, takım içi uyumsuzluk, antrenman motivasyonunun azalması ve taraftar baskısı gibi sosyal etkiler gözlemlenebilir.

3. Akademik ve meslekî boyut

- Öğrenciler için akademik başarısızlığa ve okula devam problemlerine yol açabilir.
- Sporcular için rekabetçi ortamda psikolojik baskıyı artırarak, performans kayıplarına neden olabilir.

4. Hukukî ve etik boyut

- Siber zorbalık, bazı durumlarda hukukî yaptırımlara tabi olabilir.
- Mahremiyet ihlalleri ve dijital tacizler, cezaî ve hukukî sonuçlar doğurabilir.

2.3. Siber Mağduriyet ve Ruhsal-Sosyal Etkileri

Siber mağduriyet, bireylerin çevrim içi ortamda siber zorbalığa maruz kalmaları sonucu yaşadıkları olumsuz deneyimleri ifade etmektedir. Geleneksel zorbalıktan farklı olarak, siber mağduriyet zaman ve mekân sınırlaması olmaksızın sürekli devam edebilmekte ve mağdurlar üzerinde uzun vadeli psikolojik ve sosyal etkiler bırakabilmektedir (Tokunaga, 2010). Özellikle genç bireyler, öğrenciler ve sporcular, sosyal medya kullanımının yaygın olması nedeniyle siber mağduriyete karşı daha savunmasız gruplar arasında yer almaktadır.

2.3.1. Siber mağduriyetin ruhsal etkileri

Siber mağduriyetin bireylerin ruh sağlığı üzerindeki etkileri, mağdurun kişilik yapısı, psikolojik dayanıklılığı ve destek sistemleri gibi faktörlere bağlı olarak değişkenlik gösterebilir. Ancak, genel olarak şu olumsuz etkiler öne çıkmaktadır:

1. Kaygı ve stres artışı

- Siber zorbalığa maruz kalan bireylerde sürekli bir tehdit algısı oluşabilir.
- Anonim veya tanıdık bir kişi tarafından yapılan saldırılar, mağdurun güven duygusunu sarsabilir ve kaygı bozukluklarına yol açabilir (Kowalski, Giumetti, Schroeder & Lattanner, 2014).

2. Depresyon ve duygusal çöküş

- Uzun süreli siber mağduriyet, bireylerde depresif semptomların ortaya çıkmasına neden olabilir.
- Özellikle sosyal destek sistemine sahip olmayan bireylerde yalnızlık hissi, umutsuzluk ve düşük benlik saygısı görülebilir.

3. Öz güven kaybı ve kimlik algısının zedelenmesi

- Mağdurlar, kendilerini yetersiz ve başarısız hissetmeye başlayabilir.
- Özellikle sporcularda, olumsuz yorumlar ve eleştiriler fiziksel ve mental performans üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir.

4. Travmatik stres bozukluğu (PTSD)

- Ağır siber mağduriyet vakaları, mağdurun uzun süreli psikolojik travma yaşamasına neden olabilir.
- Sosyal medyayı kullanmaktan kaçınma, uyku bozuklukları ve ani korku tepkileri gibi semptomlar görülebilir.

2.3.2. Siber mağduriyetin sosyal etkileri

Siber mağduriyet sadece bireyin psikolojik iyi oluşunu değil, aynı zamanda sosyal hayatını ve çevresiyle olan ilişkilerini de etkileyebilir. Siber zorbalık mağdurları, çevrelerinden uzaklaşma, sosyal izolasyon ve akademik veya meslekî performansta düşüş gibi çeşitli sosyal sonuçlarla karşı karşıya kalabilirler.

1. Sosyal izolasyon ve yalnızlık

- Mağdurlar, çevrim içi platformlarda olumsuz deneyim yaşadıklarında, sosyal ortamlardan uzaklaşmayı tercih edebilir.
- Sporcular için bu durum, takım arkadaşlarıyla olan ilişkilerinin zayıflamasına ve spor performansının olumsuz etkilenmesine yol açabilir.

2. Akademik ve mesleki başarıda düşüş

- Öğrenciler, siber mağduriyetin neden olduğu stres ve kaygı nedeniyle akademik performanslarında düşüş yaşayabilirler.
- Profesyonel sporcular için, sosyal medyada maruz kaldıkları zorbalık antrenman motivasyonlarını azaltabilir ve maç veya müsabakalarda performanslarını olumsuz etkileyebilir.

3. Aile ve arkadaş ilişkilerinde bozulma

- Siber mağduriyet yaşayan bireyler, bu süreci paylaşmakta zorluk çekebilir ve çevrelerinden uzaklaşabilir.
- Aile içi iletişim zayıflayabilir ve mağdur, destek mekanizmalarından uzaklaşabilir.

4. İntihar eğilimleri ve kendine zarar verme davranışları

- Ağır siber mağduriyet vakalarında, bireylerde intihar düşünceleri veya kendine zarar verme eğilimleri ortaya çıkabilmektedir.
- Bu durum, özellikle gençler ve psikolojik desteğe erişimi olmayan bireyler için kritik bir risk faktörüdür.

2.3.3. Sporcular açısından siber mağduriyetin etkileri

Sporcular, dijital dünyada geniş bir takipçi kitlesine sahip oldukları için, siber zorbalık ve mağduriyet riskine daha fazla maruz kalabilmektedirler. Özellikle rekabet ortamının getirdiği baskılar ve taraftar yorumları, sporcuların mental dayanıklılığı üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir.

- Sosyal Medya ve Taraftar Baskısı: Sporcular, taraftarların eleştirileri veya alaycı yorumları karşısında özgüven kaybı yaşayabilirler.
- Rakip Sporcular Arasında Siber Zorbalık: Dijital ortamda rekabet, bazen sporcular arasında siber zorbalık ve psikolojik savaş taktiklerine dönüşebilir.
- Psikolojik Hazırlık Sürecine Etkisi: Müsabaka öncesi siber mağduriyet yaşayan sporcuların performans kaygısı artabilir ve odaklanma sorunları yaşayabilirler.

2.4. Sporcular ve Siber Zorbalık: Dijital Dünyada Sporcu Kimliği

Günümüzde sporcular, yalnızca sahadaki performanslarıyla değil, aynı zamanda dijital dünyadaki varlıklarıyla da değerlendirilmektedir. Sosyal medya platformlarının yaygınlaşması, sporcuların hayranlarıyla ve medya ile doğrudan etkileşim kurmalarına olanak tanırken, aynı zamanda onları siber zorbalık ve mağduriyet açısından risk altındaki gruplardan biri hâline getirmektedir. Sporcular, rakipleri, taraftarlar, medya kuruluşları ve hatta takım arkadaşları tarafından dijital platformlarda eleştirilebilir, alay konusu olabilir veya doğrudan hedef alınabilir. Bu durum, sporcuların kimlik algıları, psikolojik iyi oluşları ve meslekî performansları üzerinde ciddi etkiler yaratabilmektedir (Karaca ve vd, 2016).

2.4.1. Dijital dünyada sporcu kimliği

Sporcuların kimliği, yalnızca fiziksel yetenekleri ve sportif başarılarıyla değil, aynı zamanda dijital dünyada nasıl algılandıklarıyla da şekillenmektedir. Geleneksel medyanın (televizyon, gazete, radyo) yanı sıra sosyal medya, sporcuların imaj yönetimi ve marka değerlerini oluşturdukları en önemli alanlardan biri hâline gelmiştir. Dijital çağda bir sporcu kimliği şu unsurları içermektedir:

- Performans kimliği: Sporcuların başarıları, istatistikleri ve sahadaki performanslarıyla oluşturdukları kimlik.
- Kişisel kimlik: Sporcuların özel hayatları, ilgi alanları, sosyal medya paylaşımları ve toplumsal duruşları.
- Ticari kimlik: Sponsorluk anlaşmaları, marka iş birlikleri ve dijital medya stratejileri.
- Dijital kimlik: Sosyal medyada paylaşılan içerikler, hayranlarla etkileşimler ve dijital güvenlik.

Sosyal medyanın sporcuların kimlik inşasındaki rolü arttıkça, siber zorbalığın da sporcuların dijital kimliğini tehdit eden önemli bir faktör hâline geldiği görülmektedir (Karaca ve vd, 2016).

2.4.2. Sporcuların siber zorbalığa maruz kalma riskleri

Sporcular, birçok farklı şekilde siber zorbalık kurbanı olabilirler. Taraftarlar, rakipler, medya mensupları ve hatta kendi takım arkadaşları tarafından

dijital platformlarda hedef alınabilirler. Sporcuların karşılaşılabileceği siber zorbalık türleri şunlardır:

1. Taraftar kaynaklı zorbalık

- Sporcuların başarısızlıkları veya hataları nedeniyle sert eleştirilmesi, alay edilmesi ve aşağılanması.
- Anonim hesaplar tarafından gönderilen tehdit içerikli mesajlar veya hakaretler.
- Taraftar grupları arasında yapılan manipülatif kampanyalar ve boykot çağrıları.

2. Rakip sporcular arasında siber zorbalık

- Dijital platformlarda rakip sporcular arasında sözlü sataşmalar ve alaycı yorumlar.
- Manipüle edilmiş görseller veya videolarla bir sporcunun küçük düşürülmeye çalışılması.
- Rekabetin siber zorbalık yoluyla psikolojik baskıya dönüşmesi.

3. Medya ve spor yorumcularının eleştirileri

- Spor yorumcularının veya gazetecilerin sosyal medya ve haber siteleri üzerinden sporcuları ağır eleştirmesi.
- Maç performansları üzerinden karakter saldırıları yapılması.
- Yanlış veya abartılı haberler ile sporcuların itibarsızlaştırılması.

4. Takım içi siber zorbalık

- Takım arkadaşları arasında grup dışlama, alaycı içerikler paylaşma ve sosyal medya üzerinden psikolojik baskı kurma.
- Genç sporcuların kıdemli sporcular tarafından dijital ortamda aşağılanması (örneğin, spor takımlarında yeni gelen oyunculara yönelik "çaylak zorbalığı").

5. Mahremiyet ihlali ve dijital taciz

- Sporcuların özel hayatlarına dair bilgilerin veya görüntülerin rızaları dışında paylaşılması.
- Sahte hesaplar açılarak sporcuların itibarsızlaştırılması.
- Kişisel verilerin ve özel mesajların ifşa edilmesi.

2.4.3. Sporcularda siber zorbalığın psikolojik ve meslekî etkileri

Siber zorbalığa maruz kalan sporcular, yalnızca psikolojik olarak etkilenmekle kalmaz, aynı zamanda performanslarında da ciddi düşüşler yaşayabilirler. Siber zorbalığın sporcular üzerindeki etkileri şunlardır:

1. Psikolojik etkiler

- Özgüven kaybı ve motivasyon eksikliği.
- Anksiyete, depresyon ve stres bozuklukları.
- Odaklanma problemleri ve zihinsel yorgunluk.

2. Spor performansı üzerindeki etkiler

- Antrenmanlara ve müsabakalara olan ilginin azalması.
- Performans kaygısının artması ve fiziksel dayanıklılığın olumsuz etkilenmesi.
- Sosyal medyada yapılan eleştiriler nedeniyle baskı altında hissetme ve hata yapma korkusu.

3. Sponsorluk ve imaj yönetimi üzerindeki etkiler

- Dijital zorbalık nedeniyle sponsorluk anlaşmalarının zarar görmesi.
- Olumsuz algının spor kariyerine uzun vadeli etkileri.
- Sosyal medya kullanımını sınırlama ihtiyacı nedeniyle dijital etkileşimin azalması.

2.4.4. Sporcuların siber zorbalıktan korunma stratejileri

Sporcuların dijital dünyada kendilerini siber zorbalıktan koruyabilmeleri için bazı stratejiler geliştirmeleri gerekmektedir:

1. Dijital okuryazarlık ve bilinçlendirme

- Sosyal medya güvenliği ve mahremiyet ayarlarının doğru şekilde yapılandırılması.
- Siber zorbalığa maruz kalındığında yasal yolların bilinmesi.

2. Sosyal medya kullanımının kontrollü olması

- Olumsuz yorumlardan etkilenmemek için belirli zaman aralıklarında sosyal medya kullanımı.

- Tartışmalara girmekten kaçınma ve provoke edici içeriklere yanıt vermeme.

3. Psikolojik destek ve dayanıklılık geliştirme

- Siber zorbalıkla başa çıkmak için psikolojik danışmanlık hizmetlerinden yararlanma.
- Olumsuz yorumları kişisel algılamaktan kaçınarak mental dayanıklılığı artırma.

4. Yasal haklar ve hukuki önlemler

- Tehdit veya hakaret içeren mesajlara karşı yasal süreçleri başlatma.
- Sosyal medya platformlarıyla iş birliği yaparak saldırgan hesapların engellenmesi ve şikâyet edilmesi.

2.5. Daha Önce Yapılmış Çalışmalar ve Bulgular

Siber zorbalık, özellikle son yıllarda artan dijital medya kullanımıyla birlikte akademik araştırmaların önemli bir konusu hâline gelmiştir. Siber zorbalığın psikolojik, sosyal ve akademik etkilerini inceleyen çok sayıda çalışma yapılmış olup, özellikle gençler ve sporcular üzerindeki etkileri önemli bulgular ortaya koymuştur. Bu bölümde, siber zorbalık üzerine yapılan araştırmalar ve sporcular açısından siber mağduriyetin nasıl değerlendirildiğine dair önceki çalışmalar ele alınacaktır (Karaca ve vd, 2016).

2.5.1. Siber zorbalık ve mağduriyet üzerine yapılan çalışmalar

Yaman ve Peker (2012) tarafından yapılan araştırmada, ergenlerin siber zorbalık ve mağduriyete ilişkin algıları incelenmiştir. Bu çalışma, gençlerin siber zorbalığa uğrama nedenlerini ve siber mağduriyetin psikolojik etkilerini analiz etmektedir. Araştırmaya göre, ergenler en çok siber dilsel zorbalık, kimlik gizleme ve siber sahtecilik gibi saldırılara maruz kalmaktadır (Yaman & Peker, 2012). Ayrıca, mağdurlar genellikle öfke, üzüntü ve intikam duyguları yaşamakta, bu durum onların psikolojik iyi oluşlarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Slonje, Smith ve Frisén (2013) tarafından yapılan çalışmada, siber zorbalığın geleneksel zorbalıktan nasıl farklı olduğu ve siber mağduriyetin ruh sağlığı üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Çalışmada, siber zorbalığa maruz kalan bireylerin geleneksel zorbalığa uğrayanlara kıyasla daha uzun süreli psikolojik stres

yaşadığı, çünkü dijital zorbalığın iz bırakıcı ve kalıcı olduğu vurgulanmaktadır. Özellikle anonim saldırılar ve sosyal medyada yayılan içerikler, mağdurlar üzerinde özgüven kaybı, sosyal izolasyon ve anksiyete gibi uzun vadeli etkiler bırakmaktadır (Slonje, Smith & Frisén, 2013).

2.5.2. Sporcular açısından siber zorbalık ve önceki çalışmalar

Yüçetürk ve Ağın (2022) tarafından yapılan çalışmada, sporcuların sosyal medyada siber zorbalığa maruz kalma durumları derinlemesine incelenmiştir. Çalışmada, 18-25 yaş arasındaki 15 genç sporcu ile yapılan görüşmeler sonucunda, sporcuların cinsiyetleri, fiziksel özellikleri, performansları ve özel hayatlarıyla ilgili sert eleştirilere maruz kaldıkları belirlenmiştir (Yüçetürk ve Ağın, 2022). Araştırmada, şu temel bulgular öne çıkmaktadır:

- Sporcuların büyük çoğunluğu, sosyal medyada hakaret içeren yorumlarla karşılaşmaktadır.
- Taraftar baskısı, sporcuların sosyal medya kullanımını sınırlamalarına neden olmaktadır.
- Takım sporları ile uğraşan sporcular, bireysel spor yapanlara kıyasla daha fazla siber zorbalık mağduru olmaktadır.

Ekin ve Üstün (2024) tarafından yayımlanan *Spor Medyası ve Siber Zorbalık* adlı çalışmada, spor medyasının siber zorbalıkla olan ilişkisi ele alınmıştır. Bu çalışmada, medya tarafından sporculara yönelik yapılan aşırı eleştirilerin, dijital zorbalık ile örtüştüğü belirtilmiştir. Özellikle, maç sonrasında yapılan sosyal medya linçleri ve taraftar gruplarının organize zorbalık hareketleri, sporcular üzerinde psikolojik baskı ve motivasyon kaybı yaratmaktadır (Ekin ve Üstün, 2024).

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Tipi

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama araştırması kullanılmıştır. Tarama araştırması, bir konu hakkında bireylerin düşüncelerinin genel bir taramasının yapıp süzgeçten geçirildiği araştırmalara denilmektedir. Tarama araştırması, belirli bir zaman aralıklarında çalışmanın planına göre yapılabilir. Bu çalışmada, beden eğitimi öğretmenlerinin uygulanan ölçeğin mesleki inançları ile öz yeterliliklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi amaçlanmıştır (Büyüköztürk vd., 2016).

3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Zaman

Araştırma, Erzurum ilinde eğitim faaliyetinde bulunan Erzurum Teknik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinin 2023-2024 eğitim öğretim yılını kapsamaktadır.

3.3. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni, Erzurum Teknik Üniversitesi Spor Bilimler Fakültesi öğrencileri oluştururken, örneklem grubunu; kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenen 64’u erkek, 81’ü kadın olmak üzere toplam 144 spor bilimleri fakültesi öğrencisi oluşmaktadır.

3.4. Veri Toplama Araçları

Kişisel bilgi formu: Katılımcıların demografik bilgilerini elde etmek amacıyla; cinsiyet, yaş, sınıf, sosyal medya kullanımı, hangi tür sosyal medya kullanımı, mobinge maruz kalma ve siber mobinge maruz kalma gibi değişkenler kullanılmıştır.

3.4.1. Siber mağduriyet ve zorbalık ölçeği (SMZÖ)

Çetin, Yaman ve Peker (2011) tarafından geliştirilen SMZÖ, 22 maddeden oluşurken, 5’li likert tipinden oluşmaktadır. Katılımcılar siber mağduriyet durumlarını “Bana Yapıldı”, siber zorbalık durumlarını ise “Ben Yaptım” kısmında yer alan alan “Daima (5)” dan “Asla (1)” ya kadar uzanan 5’li likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Siber mağduriyet kısmında puanların yükselmesi siber mağduriyetin, siber zorbalık kısmında puanların yükselmesi ise siber zorbalığın arttığını göstermektedir. SMZÖ güvenirlik katsayısı cronbach

değeri $\alpha = 0,95$ olarak belirlenmiştir. Bu araştırmada ise, ölçeğin Cronbach Alpha değeri, 0,91 olarak bulunmuştur.

3.5. Verilerin Toplanması

Araştırma, 2023-2024 eğitim öğretim yılında Erzurum Teknik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçek çıktı alınarak sınıf ortamında yüz yüze doldurtulmuştur. Veriler, bir aylık bir zamanda elde edilmiştir. 145 öğrenciye ölçek uygulanmıştır. Verilerimizde eksik veri bulunmamaktadır.

3.6. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan bireylerden elde edilen verilerin istatistiksel analizi, “SPSS v25.0” programında yapılmıştır. Elde edilen verilerin basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılmış, verilerin normal dağılım sergilediği görülmüştür. Katılımcıların demografik durumlarını belirlemek için frekans analizi yapılmıştır. Cinsiyet, sosyal medya kullanımı, sosyal mobinge maruz kalma ve siber mobinge maruz kalma gibi değişkenlere göre bağımsız gruplarda t-testi, yaş, sınıf ve kullandığımız sosyal medya aracı gibi değişkenler için tek yönlü varyans analizi kullanılmış, anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak alınmıştır.

3.7. Araştırmanın Etik İlkeleri

Bu araştırma, Erzurum Teknik Üniversitesi Etik Kurulu’nun 04 sayılı ve 06.03.2025 tarihli ve 16 sayılı toplantı kararı ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

4. BULGULAR

Bu bölümde katılımcılara ait demografik bilgiler ve farklı değişkenlere göre yapılan istatistiksel analizler sonucunda ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.1. Katılımcıların Demografik Değişkenlerine İlişkin Bilgiler

		(N)	(%)
Cinsiyet	Erkek	64	44,1
	Kadın	81	55,9
Yaş	18-20 yaş	33	22,8
	21-23 yaş	71	49,0
	24 yaş ve üzeri	41	28,3
Sınıf	1. Sınıf	26	17,9
	2. Sınıf	36	24,8
	3. Sınıf	51	35,2
	4. Sınıf	32	22,1
Sosyal Medya Kullanımı	Evet	134	92,4
	Hayır	11	7,6
Kullandığınız Sosyal Medya Türü	Facebook	44	30,3
	Twitter	40	27,6
	İnstagram	43	29,7
	Tiktok	18	12,4
Sosyal Mobinge Maruz Kalma	Evet	61	42,1
	Hayır	84	57,9
Siber Mobinge Maruz Kalma	Evet	68	46,9
	Hayır	77	53,1
Toplam		145	100

Tablo 4.1 incelendiğinde; çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine bakıldığında zaman erkek katılımcılar 64 (%44,1) kişi iken kadın katılımcılar 81 (%55,9) kişidir. Katılımcıların yaş durumlarına göre en yüksek katılım 21-23 yaş arası 71 (%49,0) kişi olup, en düşük katılım ise 18-20 yaş aralığında 33 (%22,8) kişidir. Katılımcıların sınıf değişkenine bakıldığında en yüksek katılım 3. Sınıf ile 51 (%35,2) kişi iken en düşük katılım ise 1. Sınıf 26 (%17,9) kişidir. Katılımcıların sosyal medya kullanımı değişkenine bakıldığında zaman evet diyen 134 (%92,4) kişi iken hayır diyen kişi sayısı 11 (%7,6) kişidir. Katılımcıların kullandığınız sosyal medya türü değişkenine bakıldığında ise en yüksek katılım facebook 44 (%30,3) kişi iken en düşük katılım ise tiktok 18 (%12,4) kişidir. Katılımcıların sosyal mobinge maruz kalma değişkenine bakıldığında zaman evet diyen kişi sayısı 61 (%42,1) kişi iken hayır diyen kişi sayısı ise 84 (%57,9) kişidir. Katılımcıların siber mobinge maruz kalma değişkenine bakıldığında zaman

evet diyen kişi sayısı 68 (%46,9) kişi iken hayır diyen kişi sayısı ise 77 (%53,1) kişidir.

Tablo 4.2. Katılımcıların Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Algılarının Toplam Puanlarının Normallik Dağılım Testi (Skewness- Kurtosis)

Ölçek	Alt Boyut	Skewness			Kurtosis	
		N	Statistic	Std. Hata	Statistic	Std. Hata
Siber Zorbalık Ölçeği	Ben yaptım	145	-,334	,201	-,369	,400
	Bana yapıldı	145	,335	,201	,007	,400

Tablo 4.2 incelendiğinde katılımcıların siber mağduriyet ve siber zorbalık algılarının toplam puanlarının normallik dağılım durumlarına bakıldığı zaman, Tabaschnick ve Fidell (2013) “Ölçeklerde çarpıklık ve basıklık katsayılarının (-1,5, +1,5) değer aralığında olması durumunda, verilerin normal dağılım sergileyeceğini” ifade etmektedirler. Bu bağlamda verilerin basıklık ve çarpıklık değerlerinin normal dağılım gösterdiği görülmektedir.

Tablo 4.3. Katılımcıların Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Algılarının Toplam Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Karşılaştırılması (Independent – Sample T Testi)

Ölçek	Boyut	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss.	t	p*
Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık	Ben	Erkek	64	2,18	,632	1,945	,302
	Yaptım	Kadın	81	2,37	,537		
	Bana	Erkek	64	2,45	,836	-,953	,896
	Yapıldı	Kadın	81	2,32	,794		

*p < .05

Tablo 4.3 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre siber mağduriyet ve siber zorbalık algı düzeylerinin toplam puanlarının karşılaştırılmasında; ölçek boyutlarının tamamında istatistiksel açıdan herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır (p<0.05).

Tablo 4.4. Katılımcıların Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Algılarının Toplam Puanlarının Yaş Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One- Way Anova)

Ölçek	Boyut	Yaş	N	X	Ss	f	p	Anlamlı Fark
Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık	Ben Yaptım	(a) 18-20 yaş	33	2,26	,511	,457	,634	–
		(b) 21-23 yaş	71	2,26	,567			
		(c) 24 yaş ve üzeri	41	2,36	,679			
	Bana Yapıldı	(a) 18-20 yaş	33	2,40	,791	,039	,962	–
		(b) 21-23 yaş	71	2,36	,803			
		(c) 24 yaş ve üzeri	41	2,40	,864			

(p<0.05)

Tablo 4.4 incelendiğinde katılımcıların yaş değişkenine göre siber zorbalık ve siber mağduriyet algı düzeylerinin toplam puanlarının karşılaştırılmasında; alt boyutların tamamında istatistiksel açıdan herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır (p<0.05).

Tablo 4.5. Katılımcıların Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Algılarının Toplam Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One- Way Anova)

Ölçek	Boyut	Sınıf	N	X	Ss	f	p	Anlamlı Fark
Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık	Ben Yaptım	(a) 1. Sınıf	26	2,42	,618	1,839	,143	–
		(b) 2. Sınıf	36	2,11	,557			
		(c) 3. Sınıf	51	2,36	,537			
		(d) 4. Sınıf	32	2,28	,644			
	Bana Yapıldı	(a) 1. Sınıf	26	2,40	,820	,359	,782	–
		(b) 2. Sınıf	36	2,41	,857			
		(c) 3. Sınıf	51	2,29	,715			
		(d) 4. Sınıf	32	2,47	,921			

(p<0.05)

Tablo 4.5 incelendiğinde katılımcıların sınıf değişkenine göre siber zorbalık ve siber mağduriyet algı düzeylerinin toplam puanlarının karşılaştırılmasında; alt boyutların tamamında istatistiksel açıdan herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır (p<0.05).

Tablo 4.6. Katılımcıların Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Algılarının Toplam Puanlarının Sosyal Medya Kullanımı Değişkenine Göre Karşılaştırılması (Independent – Sample T Testi)

Ölçek	Boyut	Sosyal Medya Kullanımı	N	$\bar{X}$	Ss.	t	p*
Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık	Ben	Evet	134	2,33	,548	3,388	,001*
	Yaptım	Hayır	11	1,73	,767		
	Bana	Evet	134	2,43	,792	2,636	,009*
	Yapıldı	Hayır	11	1,77	,858		

*p < .05

Tablo 4.6 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal medya kullanımı değişkenine göre siber mağduriyet ve siber zorbalık algı düzeylerinin toplam puanlarının karşılaştırılmasında; ben yaptım ve bana yapıldı boyutunda sosyal medya kullanımı sorusuna evet diyen katılımcılar lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür (p<0.05).

Tablo 4.7. Katılımcıların Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Algılarının Toplam Puanlarının Sosyal Mobinge Maruz Kalma Değişkenine Göre Karşılaştırılması (Independent – Sample T Testi)

Ölçek	Boyut	Sosyal Mobinge Maruz Kalma	N	$\bar{X}$	Ss.	t	p*
Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık	Ben	Evet	61	2,53	,545	4,586	,000*
	Yaptım	Hayır	84	2,11	,553		
	Bana	Evet	61	2,31	,638	-,898	,371
	Yapıldı	Hayır	84	2,43	,919		

*p < .05

Tablo 4.7 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal mobinge maruz kalma değişkenine göre siber mağduriyet ve siber zorbalık algı düzeylerinin toplam puanlarının karşılaştırılmasında; sosyal mobinge maruz kalma boyutu olan ben yaptım boyutunda evet diyen katılımcılar lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür (p<0.05). Bana yapıldı boyutunda ise herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 4.8. Katılımcıların Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Algılarının Toplam Puanlarının Siber Mobinge Maruz Kalma Değişkenine Göre Karşılaştırılması (Independent – Sample T Testi)

Ölçek	Boyut	Siber Mobinge Maruz Kalma	N	$\bar{X}$	Ss.	t	p*
Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık	Ben	Evet	68	2,46	,563	3,396	,001*
	Yaptım	Hayır	77	2,14	,570		
	Bana	Evet	68	2,37	,748	-,064	,949
	Yapıldı	Hayır	77	2,38	,871		

*p < .05

Tablo 4.8 incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin siber mobinge maruz kalma değişkenine göre siber mağduriyet ve siber zorbalık algı düzeylerinin toplam puanlarının karşılaştırılmasında; siber mobinge maruz kalma boyutu olan ben yaptım boyutunda evet diyen katılımcılar lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür (p<0.05). Bana yapıldı boyutunda ise herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 4.9. Katılımcıların Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Algılarının Toplam Puanlarının Kullandığınız Sosyal Medya Aracı Değişkenine Göre Karşılaştırılması (One- Way Anova)

Ölçek	Boyut	Kullandığınız Sosyal Medya Aracı	N	X	Ss	f	p	Anlamlı Fark
Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık	Ben Yaptım	(a) Facebook (Meta)	44	2,20	,621	2,546	,058	–
		(b) X (Twitter)	40	2,33	,605			
		(c) Instagram	43	2,44	,529			
		(d) Tiktok	18	2,03	,511			
	Bana Yapıldı	(a) Facebook (Meta)	44	2,33	,823	,914	,436	–
		(b) X (Twitter)	40	2,30	,801			
		(c) Instagram	43	2,55	,713			
		(d) Tiktok	18	2,27	1,023			

(p<0.05)

Tablo 4.9 incelendiğinde katılımcıların kullandığınız sosyal medya aracı değişkenine göre siber zorbalık ve siber mağduriyet algı düzeylerinin toplam puanlarının karşılaştırılmasında; alt boyutların tamamında istatistiksel açıdan herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır (p<0.05).

Tablo 4.10. Katılımcıların Siber Mağduriyet ve Siber Zorbalık Algılarının Alt Boyutları Arasındaki İlişkinin Araştırılması (Korelasyon Tablosu)

Ölçek		Ben Yaptım	Bana Yapıldı
Ben Yaptım	Pearson Kor.	1	
	P		
	N	145	
Bana Yapıldı	Pearson Kor.	,341**	1
	P	,000	
	N	145	145

Tablo 4.10 incelendiğinde siber mağduriyet ve siber zorbalık alt boyutlarından olan ben yaptım ile bana yapıldı boyutları arasında ($r = ,341^{**}$) orta düzeyde ve pozitif yönde ilişki tespit edilmiştir.

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin siber mağduriyet ve siber zorbalık düzeyleri incelenmiştir. Araştırmaya, Erzurum Teknik Üniversitesi Spor Bilimler Fakültesi öğrencileri katılmış, cinsiyet, sosyal medya kullanımı, mobinge maruz kalma ve siber mobinge maruz kalma değişkenlerine göre öğrencilerin siber mağduriyet ve siber zorbalık düzeyleri ve bu değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre siber mağduriyet ve siber zorbalık algı düzeylerinde istatistiksel açıdan herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır ($p<0.05$) (Tablo 4.3).

Talan ve ark. (2021) lise öğrencilerinin cinsiyete göre siber zorbalık ve siber mağduriyet yönünden anlamlı bir farklılık olmadığını bulmuşlar, Shannen ve ark. (2021) siber zorbalık ve siber mağduriyetin cinsiyet değişkeninden etkilenmediğini bildirmişler, Bingöl ve Tanrikulu (2014) ise siber mağduriyetin cinsiyete göre değişmediğini tespit etmişlerdir. Literatürde, siber zorbalık ve siber mağduriyetin cinsiyete göre değişmediğini ortaya koyan başka araştırmalara da rastlanmaktadır (Dursun ve ark., 2020; İğdeli, 2018; Özdemir ve Akar, 2011). Yaman (2022) üniversite öğrencileri örnekleminde kadın ve erkekler için siber zorbalık ve siber mağduriyet puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulamamıştır.

Buna karşılık, Dalmaç-Polat ve Bayraktar (2016) ve Eroğlu (2014) ise siber zorbalığın cinsiyete göre farklılaştığını ve erkeklerin daha fazla siber zorbalığa başvurduğunu bildirmişlerdir. Abudusufuer ve ark. (2022), üniversite birinci sınıf öğrencilerinde, siber mağduriyet ve siber zorbalığın erkeklerde kadınlara göre daha fazla görüldüğünü tespit etmişlerdir. Erbiçer (2017) ile Erdur-Baker ve Kavşut (2007) erkeklerin kadınlardan daha fazla siber zorba davranışlarında bulunduklarını ve siber mağduriyete maruz kaldıklarını bulmuşlardır. Yıldırım ve Yazgan (2022), erkek üniversite öğrencilerinin hem siber zorbalık hem de siber mağduriyet puan ortalamalarının kadın üniversite öğrencilerin puanlarından daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Kağan ve Ciminli (2016), devlet liselerinin 9,10,11 ve 12. sınıfında öğrenim görmekte olan öğrencilerden, erkeklerin hem siber zorba hem de siber mağdur olma durumların kızlardan daha yüksek olduğunu bulmuşlardır. Gönültaş (2022) üniversite öğrencileri için bu bulguyu desteklemiştir. Özdelikara ve ark.

(2024), siber zorbalık ve siber mağduriyet düzeylerinin cinsiyet değişkeninden etkilendiği ve hemşirelik öğrencilerinden erkek öğrencilerin siber zorbalık ve siber mağduriyet puanlarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Benzer şekilde, Rodop ve ark. (2022) da erkek öğrencilerin siber zorbalık ve siber mağduriyet düzeylerini kadın öğrencilerden daha yüksek olarak bulmuşlardır.

Boyar ve Arslantaş (2024), ergen erkek öğrencilerin daha fazla siber zorbalık davranışı gösterdiklerini belirtmişlerdir.

Bu sonuçlardan farklı olarak Akbaba ve Eroğlu (2013) kadınların erkeklere göre daha fazla siber mağduriyete maruz kaldıkları sonucuna ulaşmışlar, Smith ve ark. (2008) ise araştırmalarında, ortaokulda kız öğrencilerin erkeklerden daha fazla sanal mağdur olduğunu bulduklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte kızların erkeklerden daha fazla siber zorbalık yaptığını bildiren çalışma da mevcuttur (Hinduja ve Patchin, 2010).

Polat ve Bayraktar (2016), ergenlerin cinsiyetleri arasında siber zorbalık açısından istatistiksel olarak erkeklerin lehine anlamlı bir fark bulurken, siber mağduriyet açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulamamışlardır. Benzer şekilde, Çiftçi ve ark. (2021) üniversite öğrencilerinde siber zorbalığın cinsiyetle ilişkili olduğunu ve erkeklerin kadınlara göre daha fazla siber zorbalık yaptıklarını, buna karşılık siber mağduriyetin cinsiyetle ilişkisini bulamadıklarını belirtmişlerdir.

Literatür incelendiğinde; erkeklerin daha fazla siber zorbalık eylemini gerçekleştirdikleri ve kendilerinin de daha fazla siber mağdur durumuna düştükleri buna karşılık kızların erkeklerden daha az zorbalık yaptıkları ve buna bağlı olarak daha az mağdur/kurban oldukları tespit edilmiştir (Özer, 2014; Yaman ve Sönmez, 2015; Ünver ve Koç, 2017).

Görüldüğü üzere cinsiyet değişkenine göre çalışma sonuçlarımızla paralel çalışmalar olduğu gibi aksi yönde sonuçlara ulaşan veya kısmen farklı olan çalışmalar da yer almaktadır. Bu durumun, örneklem farklılığı, ölçme aracı farklılığı veya uygulama zamanı ile uygulanan kültür farklılıklarından kaynaklanmış olabileceği söylenebilir.

Katılımcıların yaş değişkenine göre siber zorbalık ve siber mağduriyet algı düzeylerinde istatistiksel açıdan herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır ($p<0.05$) (Tablo 4.4).

Çalışma bulgularımızla paralel olarak, Polat ve Bayraktar (2016), ergenlerin yaş değişkenine göre (15-19 yaş) siber zorbalık ve siber mağduriyetleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark bulamamışlardır. Bu bulgu, Çiftçi ve ark. (2021) tarafından da üniversite öğrencileri örnekleminde, Dugan (2023) tarafından Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri örnekleminde desteklenmiştir. Çiftçi (2018), Fen Lisesi öğrencilerinin siber zorbalık ve mağduriyet düzeylerinin yaş gruplarına bağlı olarak farklılık göstermemekle birlikte yaş grupları arttıkça siber zorbalık ve siber mağduriyetin artış gösterdiğini belirtmektedir. Taştekin ve Bayhan (2018) araştırmalarında siber zorbalık puanları ile yaş grupları arasında anlamlı farklılıklar olduğunu, 14 yaş grubunun siber zorbalık puanının 17 yaş grubuna oranla daha düşük olduğu sonucuna varmışlardır. Buna paralel olarak, Boyar ve Arslantaş (2024) ise ergenlerde yaş arttıkça siber zorbalık davranışının da arttığını ve katılımcıların yaşları ile siber zorbalık toplam puanları arasında pozitif yönde zayıf doğrusal bir ilişki olduğunu bulmuşlardır. Yardım (2022), üniversite öğrencileri örnekleminde yaptığı çalışmada, 21 yaş altı ve 22 yaş üstü öğrencilerin siber zorbalık ve siber mağdurluk düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulmuş, 22 yaş üstü katılımcıların siber zorbalık ve siber mağdurluk düzeylerinin 21 yaş altı öğrencilerden anlamlı şekilde yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Fırat ve Ayran (2016) üniversite öğrencilerinin yaşları arttıkça sanal bağlamda zorbalık davranışlarına maruz kalma ihtimallerinin de arttığını bildirmişlerdir. Taştekin ve Bayhan, 2018) da bu bulguyu desteklemiştir. Buna karşılık Yıldırım (2021) araştırmasında, hem siber zorbalık yapan hem de siber zorbalığa uğrayan yaş grubunun 24 yaş ve altı kişiler olduğunu bulmuştur. Diğer yaş gruplarının (25-34 ile 35+) zorbalık yapma ve zorbalığa uğrama durumunun daha az olduğunu savunmuştur.

Katılımcıların sınıf değişkenine göre siber zorbalık ve siber mağduriyet algı düzeylerinde istatistiksel açıdan herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır ($p<0.05$) (Tablo 4.5).

Çiftçi ve ark. (2021) ve Gönültaş (2022) üniversite öğrencilerinde, siber mağduriyet ve siber zorbalık düzeyinin, sınıf değişkeni ile ilişkisi olmadığını bulmuşlardır. Bu sonuç bulgularımızla paralellik göstermektedir.

Bulgularımızdan farklı olarak, Balmumcu ve Yüceyılmaz (2023) üniversite İşletme Fakültesi ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencisi kadınlardan 4.sınıf öğrencilerinin siber zorbalık ve siber mağduriyet puanlarının diğer sınıflardan daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Buna karşılık, Polat ve Bayraktar (2016), ergenlerin sınıf değişkenine göre (9-12'nci sınıflar) siber zorbalık ve siber mağduriyet düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunduğunu bu farkın 10 ve 11'inci sınıflar lehine olduğunu bulmuşlardır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal medya kullanımı değişkenine göre siber mağduriyet ve siber zorbalık algı düzeylerinin toplam puanlarının karşılaştırılmasında; ben yaptım ($\bar{X}=2,43$) ve bana yapıldı ($\bar{X}=1,77$) boyutunda sosyal medya kullanımı sorusuna evet diyen katılımcılar lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p<0.05$) (Tablo 4.6).

Sampasa-Kanyinga ve Hamilton (2015), gençlerin (11-20 yaş) sosyal ağ sitelerinin kullanımı ve siber zorbalık mağduriyet risklerini inceledikleri araştırmalarında sosyal ağ kullanımı ile siber zorbalık ve siber mağduriyet deneyimi yaşama arasında bir ilişki olduğu ve sosyal ağ kullanımı arttıkça siber zorbalık ve siber mağduriyetin de arttığını tespit etmişlerdir.

Benzer bir çalışmada siber mağdur olan öğrencilerin sosyal medya kullanım ortalamaları siber zorbalığa maruz kalmayan öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur (Canoğulları ve ark., 2022).

Araştırmaya katılan öğrencilerin mobinge maruz kalma değişkenine göre siber mağduriyet ve siber zorbalık algı düzeylerinin toplam puanlarının karşılaştırılmasında; mobinge maruz kalma boyutu olan ben yaptım boyutunda evet diyen katılımcılar lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Bana yapıldı boyutunda ise herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmamıştır (Tablo 4.7). Ayrıca, araştırmaya katılan öğrencilerin siber mobinge maruz kalma değişkenine göre siber mağduriyet ve siber zorbalık algı düzeylerinin toplam puanlarının karşılaştırılmasında; siber mobinge maruz kalma boyutu olan ben yaptım boyutunda evet diyen katılımcılar lehine anlamlı farklılık olduğu görülmüştür

($p<0.05$). Bana yapıldı boyutunda ise herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmamıştır (Tablo 4.8).

Siber mobbing, çevrimiçi olarak veya elektronik cihazların kullanımı yoluyla gerçekleşen her türlü taciz veya zorbalık olarak tanımlanmaktadır (Doğan, 2022). Siber mobbing biçimleri arasında —anonim, hileli, agresif, istenmeyen mesajlar, söylentiler yayma, e-posta hesaplarına girme, tehditler, taciz, saldırılar, istenmeyen telefon aramaları, kötü niyetli, taciz edici mesajlar yer almaktadır (Grigg, 2010). Bu durumda siber mağduriyeti ve siber zorbalığın ortaya çıktığı söylenebilir. Bu nedenle mağduriyet ve zorbalık düzeyinin mobbing oluşup oluşmadığını belirlemede karar verilmesine yardımcı olabilmesi söz konusudur.

Nitekim, Dugan (2023) Spor Bilimleri Fakültesi öğrencileri örnekleminde yaptığı araştırmada, öğrencilerin sosyal medya kullanım ortalama puanları ile siber mağduriyet ve siber zorbalık puan ortalamaları arasında (bana yapıldı- ben yaptım) istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki tespit edilmediğini raporlamıştır.

Buna karşılık, sosyal medya kullanımı ile zorbalık ve mağduriyet ilişkisinin düşük düzeyde ve anlamlı olduğu sonucuna ulaşan çalışmalara rastlanmaktadır (Bayhan, 2020; Cicioğlu, 2014; Erdoğan ve Koçyiğit, 2021).

Sosyal medya kullanımının artmasının öğrencilerin siber mağduriyet ve siber zorbalıkla karşılaşmaları ihtimalini güçlendireceği söylenebilir.

Katılımcıların kullandığınız sosyal medya aracı değişkenine göre siber zorbalık ve siber mağduriyet algı düzeylerinin toplam puanlarının karşılaştırılmasında; alt boyutların tamamında istatistiksel açıdan herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanılmamıştır ($p<0.05$) (Tablo 4.9).

Balmumcu ve Yüceyılmaz (2023), üniversite öğrencisi kadınların kişisel hesaplarının bulunduğu ağlardan, Pinterest, Twitter ve Snapchat kullananlarda siber zorbalık düzeyinin, benzer şekilde, Pinterest, Twitter ve Snapchat kullananlarda siber mağduriyet düzeyinin anlamlı şekilde yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Kullanılan sosyal medya aracı değişkenine göre değişim düzeyinin tespiti için daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğu söylenebilir.

Siber mağduriyet ve siber zorbalık alt boyutlarından olan ben yaptım ile bana yapıldı boyutları arasında orta düzeyde ve pozitif yönde ilişki ($r= ,341^{**}$) tespit edilmiştir (Tablo 4.10).

Siber zorbalık ile siber mağduriyet davranışlarının birbiri ile pozitif yönde ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Siber mağduriyet deneyimi yaşamış bireylerin siber zorbalık davranışı sergileme olasılıklarının arttığı söylenebilir. Bu sonuç Barlet ve Gentile'nin (2012) ulaştığı sonuçla örtüşmektedir. Siber mağduriyet ve siber zorbalık arasındaki korelasyon, kişinin siber zorbalığa uğramasının bir fonksiyonu olarak bir başkasına siber zorbalık davranışı sergilemeye motive olabileceğini göstermektedir. Başka bir deyişle, bireyler siber ortamda zarar gördükten sonra siber ortamda başkalarına zarar verme veya misilleme davranışı içerisine girme eğilimi gösterebilmektedir (Barlet ve Gentile, 2012).

Bu bulguyu destekler nitelikte çok sayıda çalışma literatürde yer almaktadır. Peker (2015), siber zorbalık ve siber mağduriyet arasında orta düzeyde, pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuştur ($r=.46$). Yıldırım ve Yazgan (2022) üniversite öğrencilerinde siber zorbalık düzeyi ile siber mağduriyet düzeyi arasında orta düzeyde ve pozitif yönlü ($r=0,517$) korelasyon tespit etmişlerdir. Talan ve ark. (2021) lise öğrencilerinin siber zorbalık düzeyi ile siber mağduriyet arasında orta şiddette pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulmuşlardır ($r=0,532$). Akarsu (2022), üniversite öğrencilerinin siber zorbalık ve siber mağduriyet düzeyleri arasında orta düzeyde, pozitif yönde ($r=0,57$) anlamlı bir ilişki bulunduğunu rapor etmiştir. Balmumcu ve Yüceyılmaz (2023) üniversite İşletme Fakültesi ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencisi kadınların siber zorbalık ve siber mağduriyet ölçekleri arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönde ve orta düzeyde ($r= 0,485$) bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir. Rodop ve ark. (2022) üniversite öğrencilerinde siber zorbalık ve siber mağduriyet puanları arasında istatistiksel açıdan pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulmuşlardır ($r=.528$).

Bu tespitlerden farklı olarak, Boyar ve Arslantaş (2024) ise siber zorbalık ile siber mağduriyet arasında negatif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki ($r= -0,562$) bulmuşlardır. Benzer bulgu Akkurt-Nurtan (2019) tarafından da elde edilmiş, siber zorbalık ile siber mağduriyet arasında ise negatif, orta düzey, doğrusal bir ilişki bulunmuştur ($r=-0.436$). Bu sonuçlar bulgularımızla paralellik göstermemektedir.

Genel bulguları kuvvetle desteklemek üzere, Taştekin ve Bayhan (2022) siber mağduriyet ve zorbalık arasında yüksek düzeyde pozitif yönlü ilişki olduğunu savunmuşlardır.

Sonuç olarak; araştırmaya katılan öğrencilerin siber mağduriyet ve siber zorbalık algı düzeylerinin cinsiyet, yaş, sınıf ve sosyal medya aracı değişkenine göre farklılık göstermediği, sosyal medya kullanımı ve mobinge maruz kalma değişkenlerine göre ise farklılık gösterdiği, siber mağduriyet ve siber zorbalık arasında orta düzeyde ve pozitif yönde ilişki olduğu söylenebilir.

Öneriler:

- Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin internet genelinde ve sosyal medya özelinde kullanım kuralları,
- Güvenlik önlemleri,
- Zorbalık durumunda karşılaşılabilecek yaptırımlar,
- Mağduriyete karşı alınması gereken önlemler ve yapılması gereken işlemler konularında bilinçlendirilmeleri,
- Üniversitelerde konu ile yetkili kişilerin katılacağı bilgilendirici konferanslar düzenlenmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Abudusufuer, K., Yıldırım, O., & Kumcağız, H. (2022). Siber zorbalık ve siber mağduriyet ile psikopatolojik semptomlar arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (48), 278-288.
- Akarsu, O. (2022). Üniversite Öğrencilerinde Siber Zorbalık Duyarlılıkları İle Siber Zorbalık ve Mağduriyet Arasındaki İlişki. *Gevher Nesibe Journal Of Medical And Health Sciences*, 7(19), 10-22.
- Akbaba, S., & Eroğlu, Y. (2013). İlköğretim öğrencilerinde siber zorbalık ve mağduriyetin yordayıcıları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(1), 105-122.
- Akbulut, Y. Ve Eristi, B. (2011). Türk Üniversite Öğrencilerinde Siber Zorbalık Ve Mağduriyet. *Australasian Journal Of Education Technology*, 27 (7).
- Akkurt-Nurtan, K. (2019). 9. sınıf öğrencilerinde internet bağımlılığı, siber zorbalık, siber mağduriyet ve anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi. Yüksek lisans tezi, Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Ana Bilim Dalı, Nevşehir.
- Avcı, K. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımının Sosyal Tüketiciye Etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (46), 641-655.
- Balmumcu, A. ve Yüceyılmaz, H. (2023). Genç kadınlarda siber zorbalık ve siber mağduriyet düzeyinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 25(1), 127-140.
- Barlett, C. P., & Gentile, D. A. (2012). Attacking others online: The formation of cyberbullying in late adolescence. *Psychology of Popular Media Culture*, 1(2), 123-135. doi:10.1037/a0028113
- Bayhan, V. (2020). Z Kuşağı Lise Gençlerinde Sosyal Medya Bağımlılığı ile Siber Zorbalık ve Siber Mağduriyet Deneyimleri. *İlahiyat Akademisi*, (12), 117-144.
- Bingöl, N. ve Tanrıkulu, T. (2014). Siber zorba ve mağdur olma ile algılanan sosyal destek düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (43).
- Boyar, Ü. ve Arslantaş, H. (2024). Ergenlerde siber zorbalık, siber mağduriyet ve depresyon: Kesitsel bir çalışma. *Adıyaman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(1), 69-83.

- Canoğulları, Ö., Yılmaz, Y., & Önder, F. C. (2022). Üniversite öğrencilerinde siber zorbalık açısından internet bağımlılığı ve sosyal medya kullanımının incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(9), 38-53.
- Cicioğlu, M. (2014). Öğrencilerin Problemlili İnternet Kullanımı Ve Siber Zorbalık Davranışlarına İlişkin Görüşleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Çetin, B., Yaman, E., & Peker, A. (2011). Cyber victim and bullying scale: A study of validity and reliability. *Computers & Education*, 57(4), 2261-2271.
- Çiftçi, A., Öksüz, M., Yolgeçen, Z., Akkuş, B., & Alper, C. K. (2021). Tez Özeti: Üniversite Öğrencilerinin Siber Zorbalık ve Siber Mağduriyet Durumlarının Değerlendirilmesi. *Sosyal Hizmet "Social Work"*, 107.
- Çiftçi, H. (2018). Siber zorbalık davranışları ve siber mağduriyet düzeylerinin karşılaştırılması. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(6), 887-897.
- Dalmaç-Polat, Z. ve Bayraktar, S. (2016). Ergenlerde siber zorbalık ve siber mağduriyet ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 5(1), 115-132.
- Doğan, F. (2022). Pandemi Sürecinde Mobbingin Siber Mobbinge Dönüşmesi ve Etkileri. *MEYAD Akademi*, 3(1), 54-71.
- Dugan, S. (2023). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin sosyal medya kullanımı ile siber mağduriyet ve zorbalık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi. Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Çorum.
- Dursun, S., Gökçe, A. ve Aytaç, S. (2020). Siber zorbalık: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *International Journal of Social Inquiry*, 13(2), 465-485.
- Ekin, M., & Üstün, Ü. M. İ. T. (2024). *Spor Medyası ve Siber Zorbalık*. Çizgi Kitabevi, Konya.
- Erbıçer, E. S. (2017). Üniversite öğrencilerinin siber zorbalık ve siber mağduriyet düzeylerinin sosyal uyuma ve bazı kişisel değişkenlere göre incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Erdođdu, M., & Koçyiğit, M. (2021). Sosyal Medya Kullanımı İle Siber Mağduriyet Arasındaki İlişki: Türkiye’de Z Kuşaağı Üzerine Bir Araştırma. *Connectist: Istanbul University Journal Of Communication Sciences*, 2021(61), 101.
- Erdur-Baker, Ö. ve Kavşut, F. (2007). Akran zorbalığının yeni yüzü: siber zorbalık. *Eurasian Journal of Educational Research (EJER)*, (27), 34-42.
- Eroğlu, Y. (2014). Ergenlerde siber zorbalık ve mağduriyeti yordayan risk etmenlerini belirlemeye yönelik bütüncül bir model önerisi. Yayımlanmamış doktora tezi. Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Fırat, M. ve Ayran, G. (2016). Üniversite öğrencileri arasında sanal zorbalık. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 15(4), 322-329.
- Gönültaş, M. (2022). Cyber bullying and victimization among university students. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 9(2), 297-307.
- Grigg, D. W. (2010). Cyber-aggression: Definition and concept of cyberbullying. *Aust. J. Guid. Couns.* 20, 143-156.
- Hinduja, S. & Patchin, J. W. (2010). Bullying, Cyberbullying and Suicide. *Arch Suicide Res.* 14 (3), 206-21.
- İğdeli, F. (2018). Üniversite öğrencilerinin siber zorbalık, siber mağduriyet ve siber zorbalık uyarlılıklarının çeşitli değişkenler bağlamında incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kağan, M. ve Ciminli, A. (2016). Ergenlerde sanal zorbalık ve mağduriyetin cinsiyet, sınıf, okul değişkenleri ve kişilik özellikleriyle ilişkisinin incelenmesi. *Online Journal of Technology Addiction & Cyberbullying*, 3(2), 14-34.
- Karaca, M, Mutlu, T, Gencer, G. (2021). Siber Mağduriyet: Kavramsal Bir Çalışma. *Anadolu Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3 (1), 177-191.
- Korkmaz, A. (2016). Siber Zorbalık Davranışları Sergileme Ve Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumlarının Karşılaştırılması. *TRT Akademi*, 1(2), 620-639.
- Kowalski, R. M., Giumetti, G. W., Schroeder, A. N., & Lattanner, M. R. (2014). Bullying İn The Digital Age: A Critical Review And Meta-Analysis Of Cyberbullying Research Among Youth. *Psychological Bulletin*, 140(4), 1073.
- Kurutaş, M., ve Öztürk, E. (2017). Siber Zorbalık Ve Siber Mağduriyet İle İnternet Bağımlılığı Ve Çocukluk Çağı Travmaları Arasındaki İlişki, Doctoral

- Dissertation, Yüksek Lisans Tezi, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Olweus, D. (2003). A Profile Of Bullying At School. *Educational Leadership*, 60(6), 12– 17.
- Özbay, A. (2013). Ergenlerde Siber Zorbalık, Siber Mağduriyet, Aleksitimi Ve Öfke İfade Etme Biçimleri Arasındaki İlişki. Yüksek Lisans Tezi, Fatih Üniversitesi, İstanbul.
- Özdelikara, A., Soylu, B. M., Bolat, M., Fazlıoğlu, Ö., & Demirkan, S. (2024). Hemşirelik Öğrencilerinin Siber Zorbalık, Siber Mağduriyet ve Empatik Eğilim İlişkisi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 14(2), 232-239.
- Özdemir, M. ve Akar, F. (2011). Lise öğrencilerinin siber-zorbalığa ilişkin görüşlerinin bazı değişkenler bakımından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 4(4), 605-626.
- Özer, G. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Siber Zorbalık Yaşama Düzeyleri İle Siber Zorbalığın Öğrenciler Üzerindeki Etkileri Ve Öğrencilerin Siber Zorbalıkla Baş Etme Stratejileri. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özer, H. (2014). Ortaokul Öğrencilerinin Siber Zorba/Siber Kurban Yaşantıları. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (41), 1-19.
- Peker, A. (2015). Negatif duygunun siber zorbalık ve mağduriyete ilişkin yordayıcı rolünün incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(4), 1633-1646.
- Polat, Z. D. ve Bayraktar, S. (2016). Ergenlerde siber zorbalık ve siber mağduriyet ile ilişkili değişkenlerin incelenmesi. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, 6(1), 115-132.
- Rodop, Ş., Yıldırım, S., Yıldız, P. D., & Hanif, A. G. (2022). Üniversite öğrencilerinde siber zorbalık: başa çıkma stratejileri, değer yönelimleri ve akademik başarılarıyla ilişkileri. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 10(26), 97-116.
- Sampasa-Kanyinga, H. & Hamilton H. A. (2015). Use of Social Networking Sites and Risk of Cyberbullying Victimization: A Population-Level Study of Adolescents. *Cyberpsychol Behav Soc Netv*. 18(12) 704-710. <https://doi.org/10.1089/cyber.2015.0145>.

- Shannen, T., Kim, S. J., & Lee, J. (2021). Empathy, cyberbullying, and cyber victimization among Filipino adolescents. *Child Health Nursing Research*, 27(1), 65-74. <https://doi.org/10.4094/chnr.2021.27.1.65>
- Slonje, R., Smith, P. K., & Frisén, A. (2013). The nature of cyberbullying, and strategies for prevention. *Computers In Human Behavior*, 29(1), 26-32.
- Smith, P. K., Mahdavi, J., Carvalho, M., Fisher, S., Russell, S. & Tippett, N. (2008). Cyber bullying: Its nature and impact in secondary school pupils, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 49(4), 376-385.
- Talan, M. İ., Bostan, G. ve Öztürk, Y. (2021). Lise öğrencilerinin siber zorbalık ve siber mağduriyet durumları ile yalnızlık algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 378-398.
- Tamer, N. ve Vatanartıran, S. (2015). Ergenlerin Teknolojik Zorbalık Farkındalığı Eğitimine Yönelik Bir. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(207), 40-55.
- Taş, İ. (2018). Ergenlerde İnternet Bağımlılığı Ve Psikolojik Belirtilerin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7, 28-41.
- Taştekin, E. ve Bayhan, P. (2018). Ergenler arasındaki siber zorbalığın ve mağduriyetin incelenmesi. *Online Journal of Technology Addiction and Cyberbullying*, 5(2), 21-45.
- Taştekin, E. ve Bayhan, P. (2022). Ergenler Arasında Görülen Siber Zorbalığın ve Mağduriyetin Akran İlişkileri ve Benlik Kavramı ile İlişkisinin İncelenmesi. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 4(1), 54-64.
- Tektaş, N., (2014). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağları Kullanımlarına Yönelik Bir Araştırma. *Tarih Okulu Dergisi*, 7, (17), S. 851-870.
- Tokunaga, R. S. (2010). Following You Home From School: A Critical Review And Synthesis Of Research On Cyberbullying Victimization. *Computers In Human Behavior*, 26(3), 277-287.
- Ünver, H. ve Koç, Z. (2017). Siber Zorbalık ile Problemlı İnternet Kullanımı ve Riskli İnternet Davranışı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Journal of Turkish Educational Sciences*, 15(2), 117-140.
- Yaman, E. ve Peker, A. (2012). Ergenlerin Siber Zorbalık Ve Siber Mağduriyete İlişkin Algıları. *Gaziantep University Journal Of Social Sciences*, 11(3), 819-833.

- Yaman, E. ve Sönmez, Z. (2015). Ergenlerin Siber Zorbalık Eğilimleri. *Online Journal Of Technology Addiction & Cyberbullying*, 2(1), 18-31.
- Yardım, T. E. (2022). Çevrimiçi oyun oynayan üniversite öğrencilerinin siber zorbalık/mağduriyet düzeyleri ile empati arasındaki ilişkinin incelenmesi Yüksek lisans tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldırım, A. F. ve Yazgan, Ç. Ü. (2022). Saldırganlığın dijital ortamda yeniden üretimi: Üniversite öğrencilerinin saldırganlık ve siber zorbalık/mağduriyet deneyimlerinin incelenmesi. *TRT Akademi*, 7(15), 648-675.
- Yıldırım, Y. (2021). Siber Zorbalık Davranışlarının Yapan ve Uğrayan Açısından Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi/Electronic Journal of Social Sciences*, 5(9), 181-203.
- Yüçetürk, C. ve Ağın, B. (2022). Sporcuların Perspektifinden Sosyal Medyada Siber Zorbalık. *TRT Akademi*.